

६८ औं विश्व कुष्ठरोग दिवस

“कोरोना महामारीमा हाम्रो संयमता,
समयमै कुष्ठरोग व्यवस्थापनमा सक्रियता”

माघ १८, २०७७ (३१ जनवरी, २०२१)

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग
इपिडिमियोलोजी तथा रोग नियन्त्रण महाशाखा
टेकु, काठमाडौं ।

कुष्ठरोग सम्बन्धि तथ्यहरूः

- कुष्ठरोग आँखाले देख्न नसकिने माइकोप्ल्याक्टेरियम लेप्रे नामको सुक्ष्म किटाणुबाट लाग्ने एक प्रकारको ज्यादै कम सर्ने रोग हो ।
- ९५ प्रतिशत मानवमा कुष्ठरोगको किटाणुसंग लड्न सक्ने क्षमता (Immunity) हुन्छ ।
- यो रोग मानिसबाट मानिसमा सर्छ । उपचार नगरेको कुष्ठरोग विरामीसंग लामो समयसम्म सम्पर्कमा आउने व्यक्तिलाई मुख्यतः श्वास प्रश्वासको माध्यमबाट यो रोग सर्न सक्छ ।
- शुरूकै अवस्थामा रोगको निदान र उपचार गरेमा यो रोग अरूलाई सर्दैन ।

- यो रोग बहुऔषधीको एक मात्रा सेवनबाट नै ९९ प्रतिशत रोगका किटाणुलाई शिथिल बनाई रोग अरूलाई नसर्ने हुन्छ ।
- समयमा नै उपचार गरेमा कुष्ठरोग पूर्ण रूपमा निको हुन्छ र अपांगता हुदैन ।
- कुष्ठरोग पनि अरू रोग जस्तै साधारण सरूवा रोग हो ।
- यो रोगबाट प्रभावित व्यक्ति पनि देशको नागरिक हुन् उसले पनि सम्मान पूर्वक आफ्नो परिवार र समाजमा जीवनयापन गर्न पाउनु उसको अधिकार हो ।
- यो रोग उपचारबाट पूर्ण रूपमा निको हुने तथा समयमा उपचार गरेमा अपांगता हुदैन त्यसैले कुष्ठरोगका विरामी र प्रभावितलाई सामाजिक भेटभात न्वगर्ने ।

कृषुठरुग रलषुठुररु रणनीति

२०ॡ३-२०ॡॡ (सनु २०१ॢ-२०२०)

परिदृश्य (Vision) : कुष्ठरोग मुक्त नेपाल (Leprosy Free Nepal)

लक्ष्यहरू

- सबै जिल्लाहरूमा कुष्ठरोगको प्रकोप दर (Prevalence rate) प्रति १० हजार जनसंख्यामा १ भन्दा कम गर्ने
- कुष्ठरोगको नयां विरामीहरूमध्ये बच्चा(० देखि १४ वर्ष)हरूमा असमर्थताको तह २ (Grade II Disability) लाई शून्य बनाउने
- सबै नयां निदान भएका कुष्ठरोगका विरामीहरूमा तह-२ असमर्थता (Grade II Disability) लाई प्रति १० लाख जनसंख्यामा १ भन्दा कम गर्ने
- कुष्ठरोग प्रभावितहरूलाई भेदभाव हुने प्रकारको कानुनी प्रावधानहरूलाई शून्य बनाउने

कुष्ठरोग निवारण कार्यक्रमको ३ खम्बे रणनीतिहरू

कुष्ठरोगको
सर्ने प्रक्रिया
र यसका
जटिलता
हरू रोक्ने

कुष्ठरोग
विरुद्धको
भेदभाव
रोक्ने र
समावेशीमा
प्रवर्द्धन
गर्ने

सरकारी
स्वामित्व,
समन्वय र
साझेदारीमा
सुदृढीकरण
गर्ने

कुष्ठरोगको वर्तमान अवस्था आ.व. २०७६/७७

कुष्ठरोगका मुख्य मुख्य सुचांकहरू आ.ब.२०७६।०७७

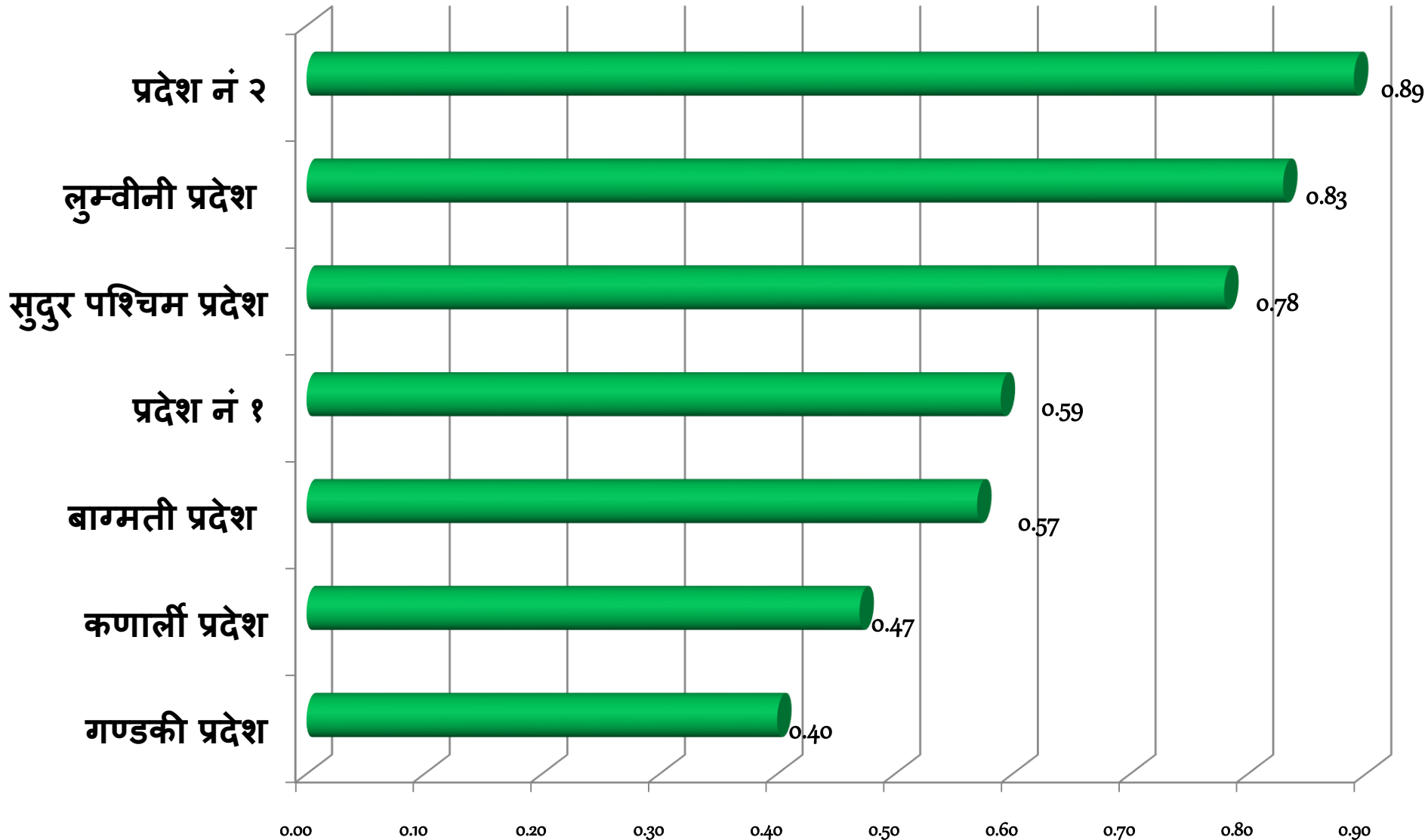
पत्ता लागेका नयाँ विरामी संख्या New Cases Detected	१८५३
आ.व. को अन्त्यमा उपचारमा रहेका विरामी संख्या Under treatment Cases	२०४४
नयाँ विरामी मध्ये १४ वर्षमुनिको विरामी संख्या Total new child cases	१४१
नयाँ विरामीहरूमध्ये असमर्थताको तह २ भएको जम्मा संख्या Grade 2 Disability among new cases	१०१
नयाँ विरामीहरूमध्ये ० देखि १४ वर्षका असमर्थताको तह २ भएको संख्या Grade 2 Disability among new child cases	६
नयाँ विरामीहरूमध्ये महिला विरामीको संख्या Female among new cases	७७०
नयाँ विरामीहरूमध्ये एम.बी विरामीको संख्या MB among new cases	१२५५

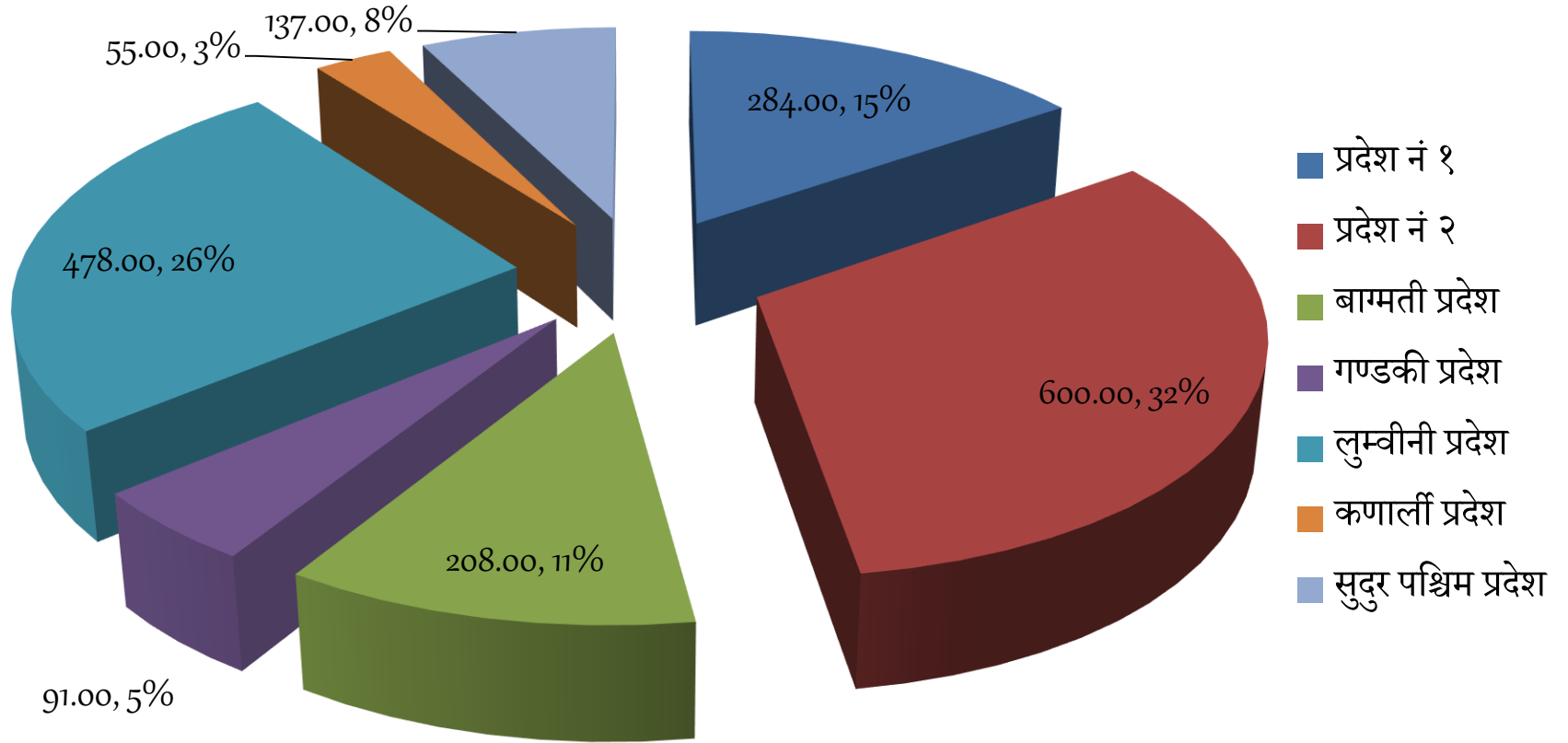
कुष्ठरोगका मुख्य मुख्य सुचांकहरू आ.ब.२०७६ | ०७७

प्रति १ लाख जनसंख्यामा पत्ता लागेका नयाँ विरामी दर NCDR/ 1,00,000 population	६.२२
प्रति १० हजार जनसंख्यामा वर्षको अन्त्यमा उपचारमा रहेको विरामी प्रकोप दर PR/ 10,000 population	०.६९
नयाँ विरामीहरूमध्ये ० देखि १४ वर्षका विरामीको अनुपात Proportion of Child cases among new	७.६१
नयाँ विरामीहरूमध्ये असमर्थताको तह २ भएको अनुपात Proportion of G2D among new	५.४५
नयाँ विरामीहरूमध्ये ० देखि १४ वर्षका असमर्थताको तह २ भएको विरामीको अनुपात Proportion of Child among new cases	०.३२
नयाँ विरामीहरूमध्ये महिला विरामीको अनुपात Proportion of Female cases among new cases	४१.५५
प्रति १० लाख जनसंख्यामा नयाँ विरामीहरूमध्ये असमर्थताको तह २ भएको दर Grade 2 Disability Rate per Million population	३.३९

प्रदेश अनुसार प्रति १० हजार जनसंख्यामा वर्षको अन्त्यमा उपचारमा रहेका विरामीको प्रकोप (प्रिभिलेन्स) दर

प्रदेश अनुसार कुष्ठरागका नया बिरामाका संख्या

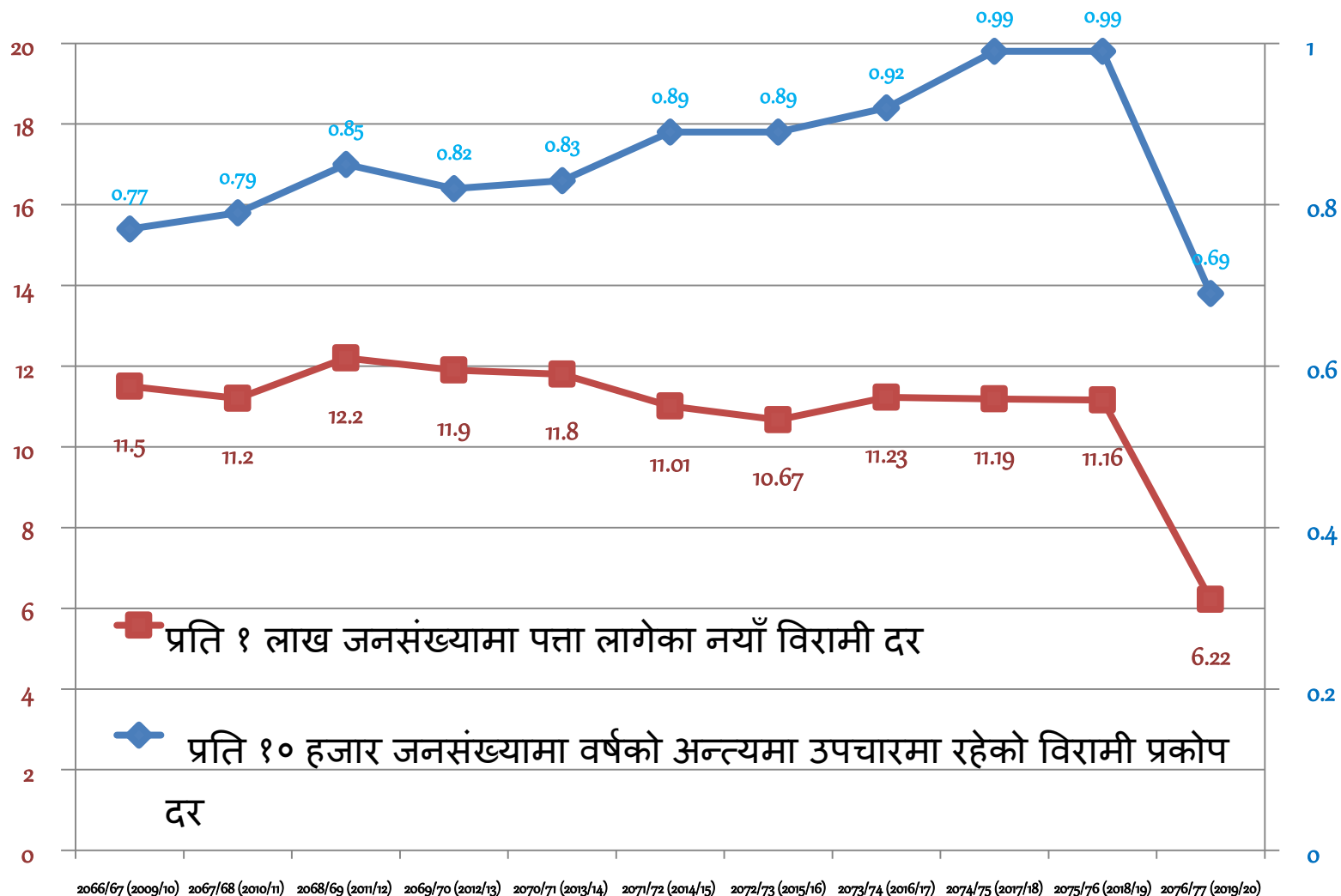

जम्मा नयाँ विरामी संख्या

१८५३

विगत १० वर्षको कुष्ठरोगको प्रवृत्ति (Trend)

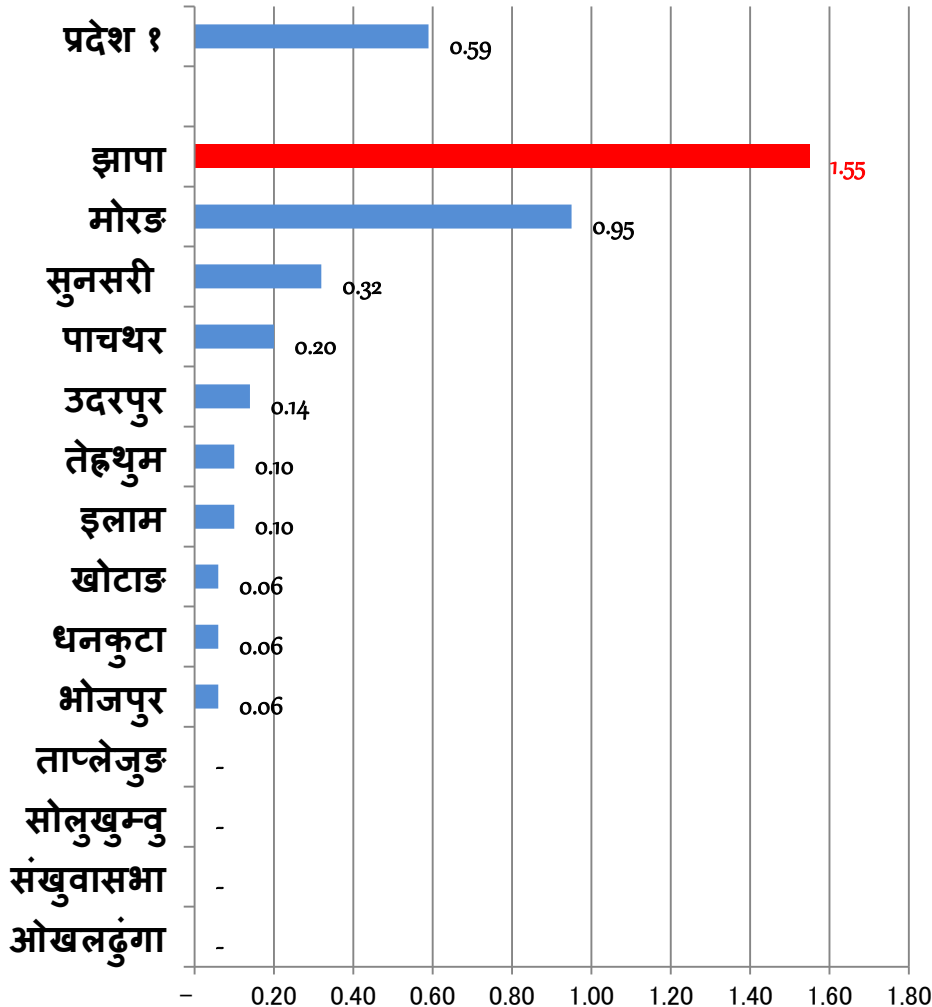
प्रति १ लाख जनसंख्यामा पत्ता लागेका नयाँ विरामी दर

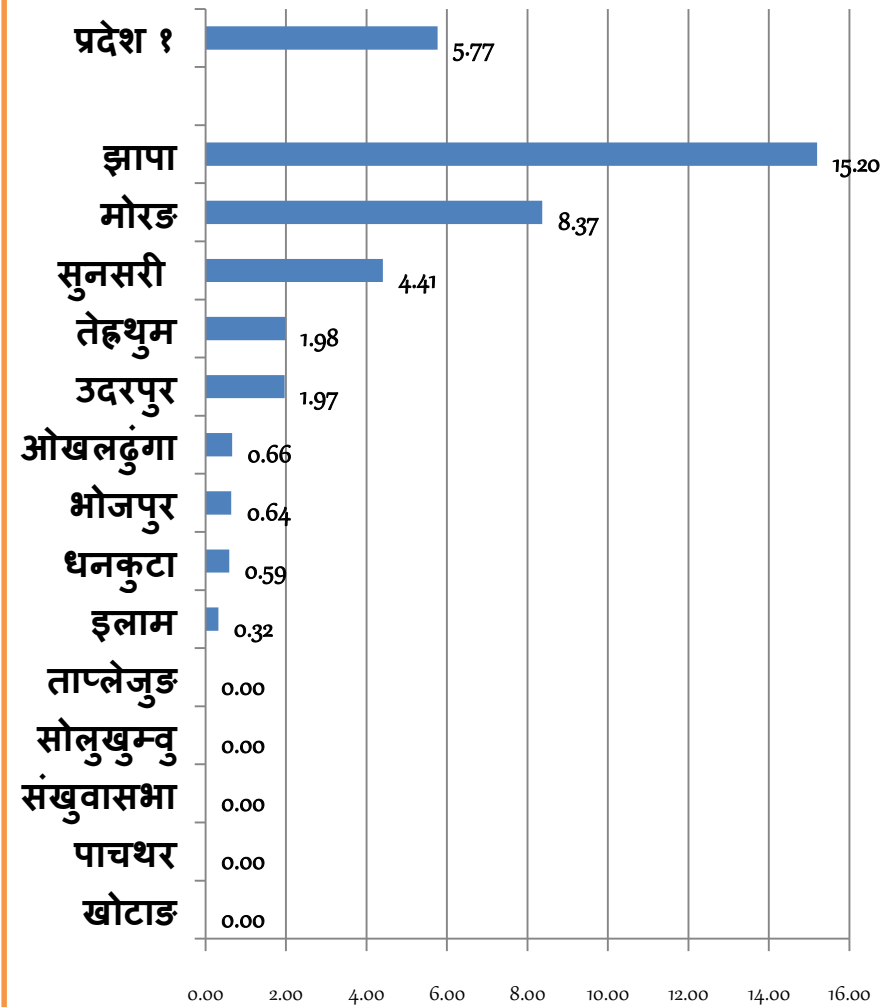
प्रति १० हजार जनसंख्यामा वर्षको अन्त्यमा उपचारमा रहेको विरामी प्रकोप दर

आ.व. २०७६/७७ मा प्रदेश १ को जिल्लागत कुष्ठरोगको अवस्था

प्रति १० हजार जनसंख्यामा वर्षको अन्त्यमा उपचारमा रहेका विरामीको प्रकोप (प्रिभिलेन्स) दर

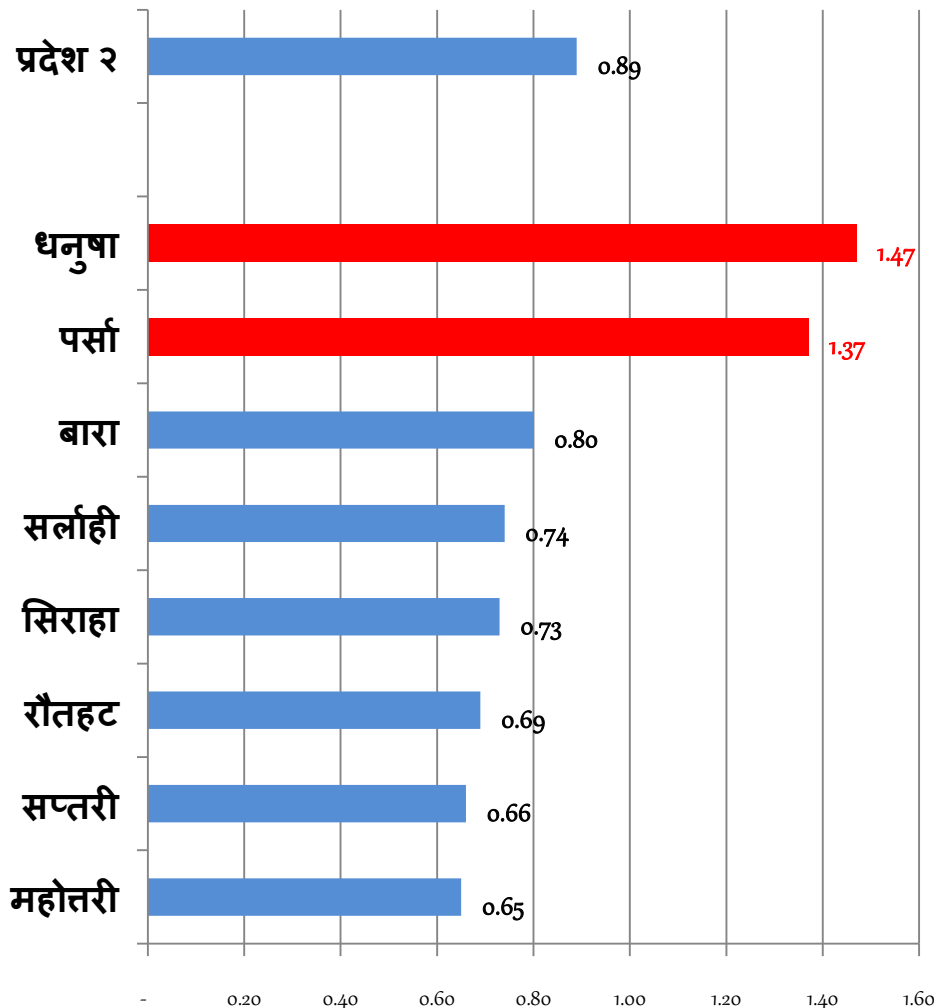

प्रति १ लाख जनसंख्यामा पत्ता लागेका नयाँ विरामी दर

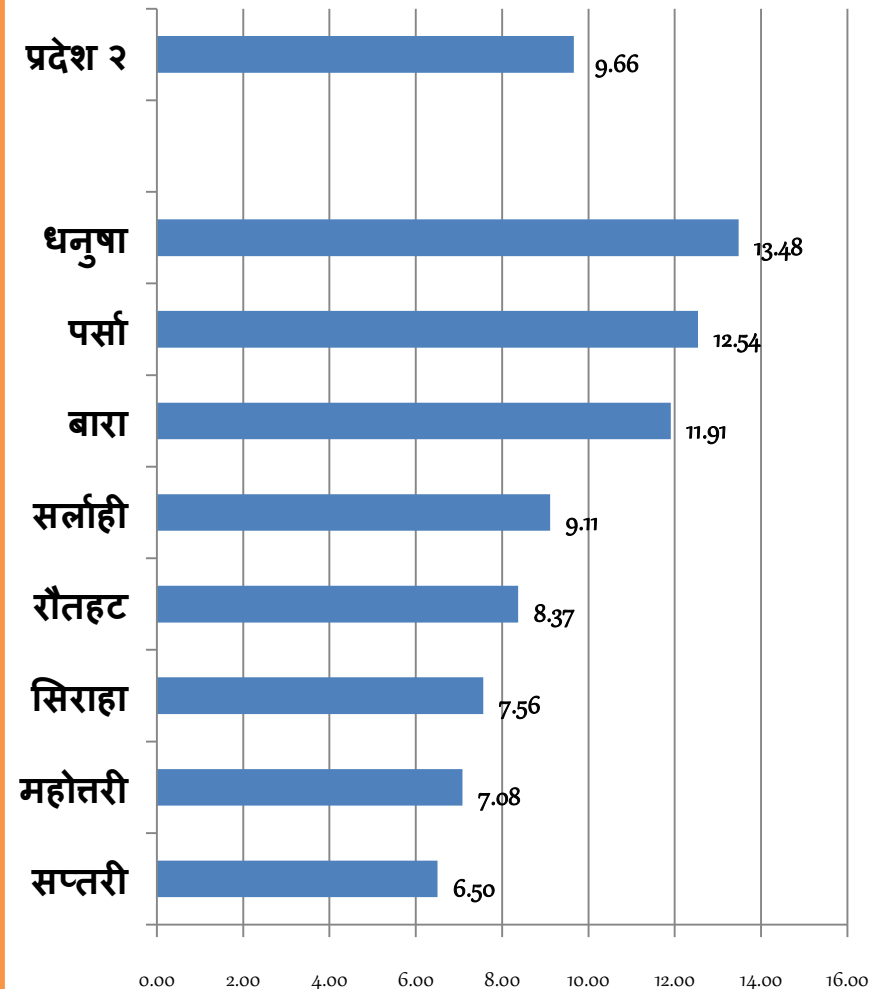

आ.व. २०७६/७७ मा प्रदेश २ को जिल्लागत कुष्ठरोगको अवस्था

प्रति १० हजार जनसंख्यामा वर्षको अन्त्यमा उपचारमा रहेका विरामीको प्रकोप (प्रिभिलेन्स) दर

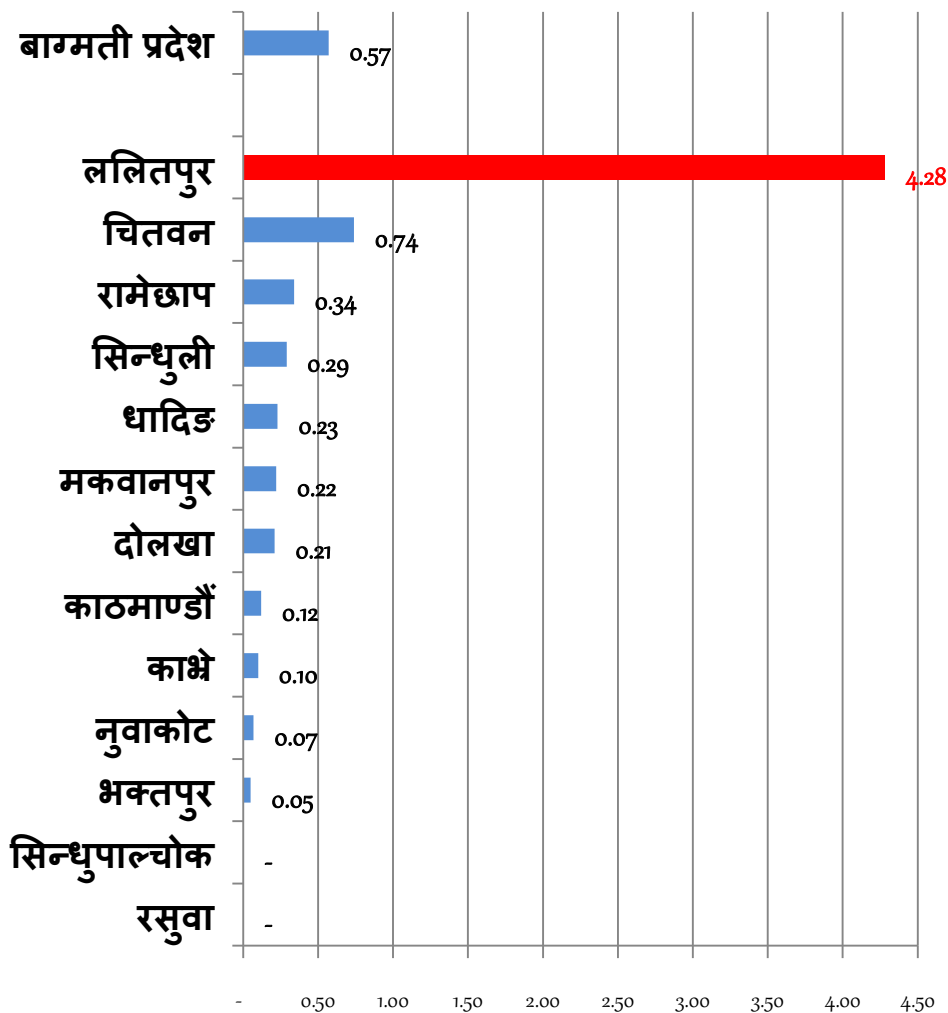

प्रति १ लाख जनसंख्यामा पत्ता लागेका नयाँ विरामी दर

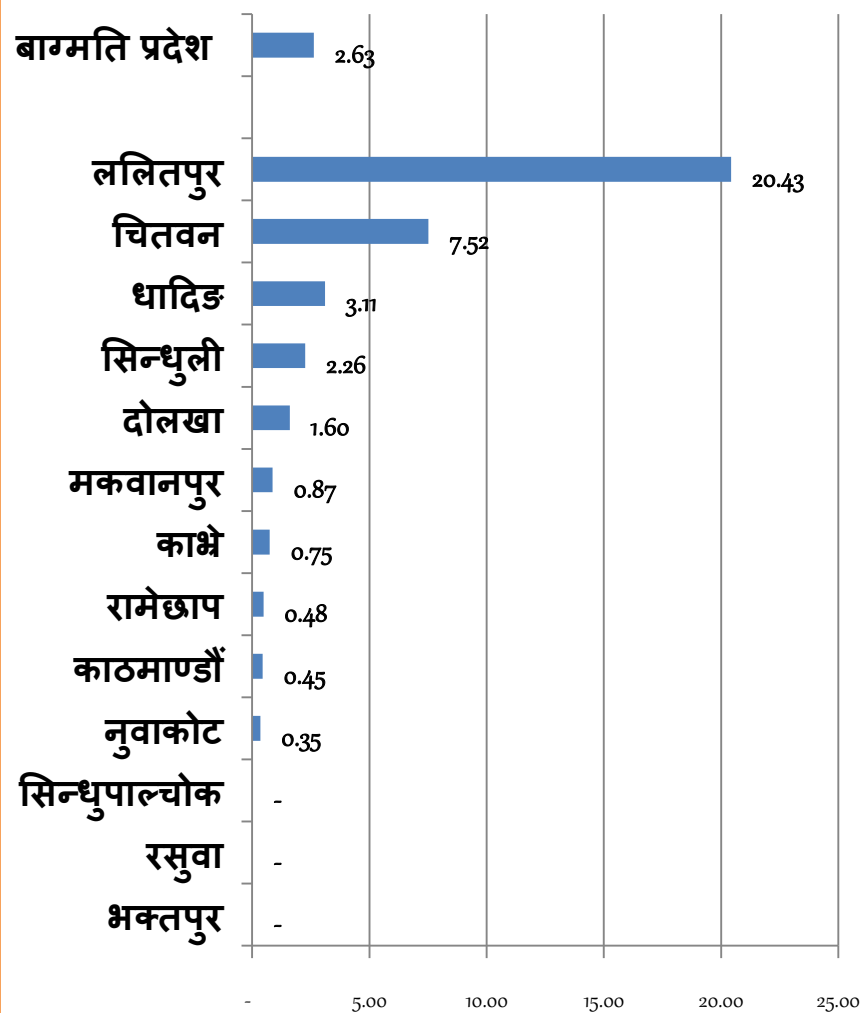

आ.व. २०७६/७७ मा बाग्मती प्रदेशको जिल्लागत कुष्ठरोगको अवस्था

प्रति १० हजार जनसंख्यामा वर्षको अन्त्यमा उपचारमा रहेका विरामीको प्रकोप (प्रिभिलेन्स) दर

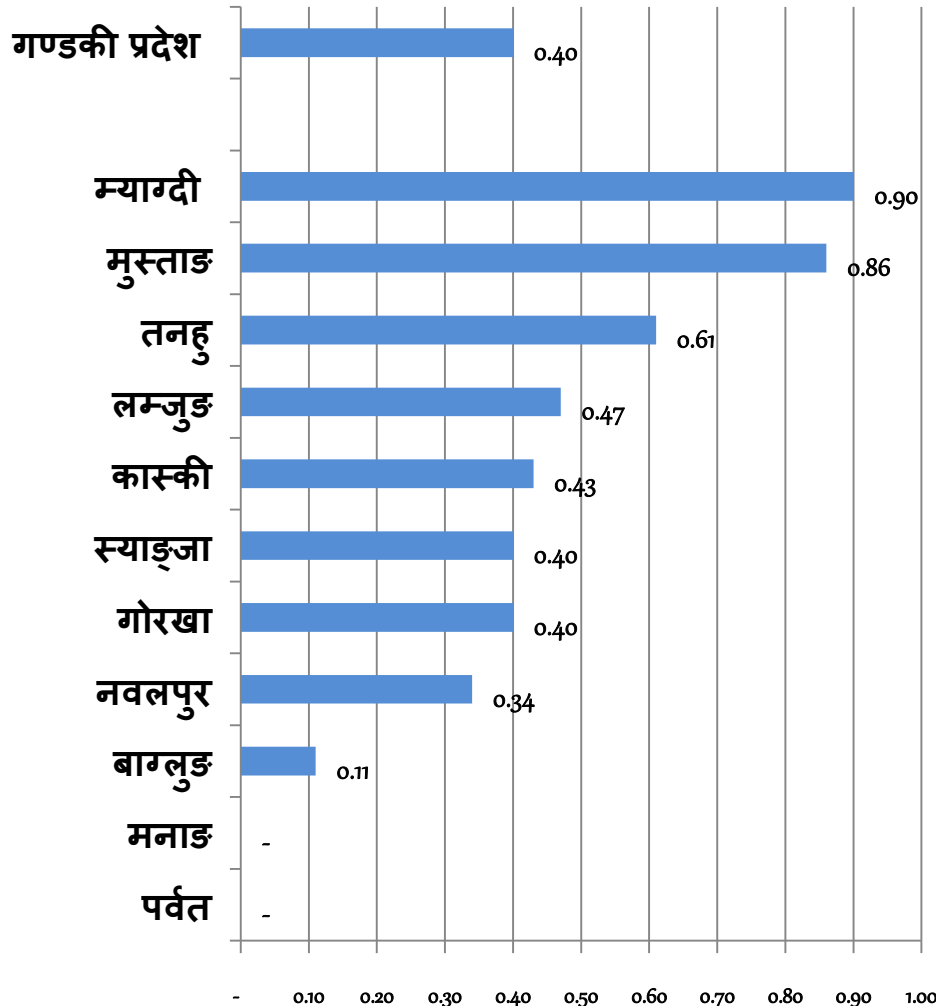

प्रति १ लाख जनसंख्यामा पत्ता लागेका नयाँ विरामी दर

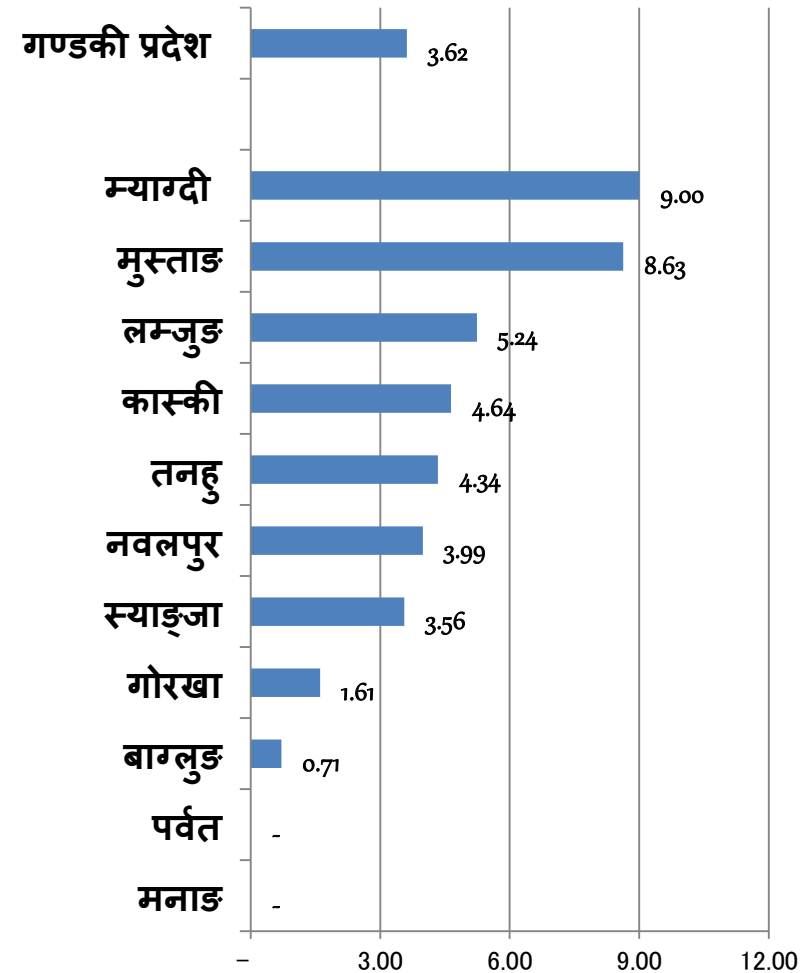

आ.व. २०७६/७७ मा गण्डकी प्रदेशको जिल्लागत कुष्ठरोगको अवस्था

प्रति १० हजार जनसंख्यामा वर्षको अन्त्यमा उपचारमा रहेका विरामीको प्रकोप (प्रिभिलेन्स) दर

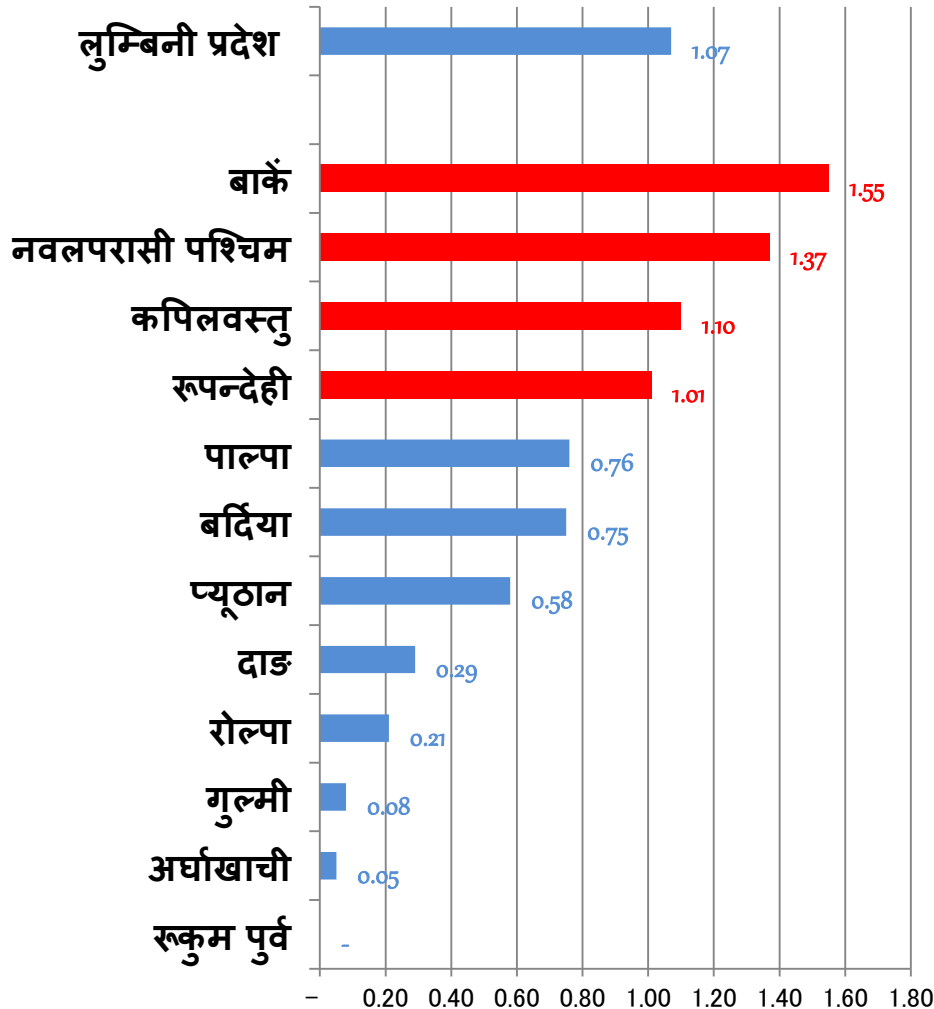
प्रति १ लाख जनसंख्यामा पत्ता लागेका नयाँ विरामी दर

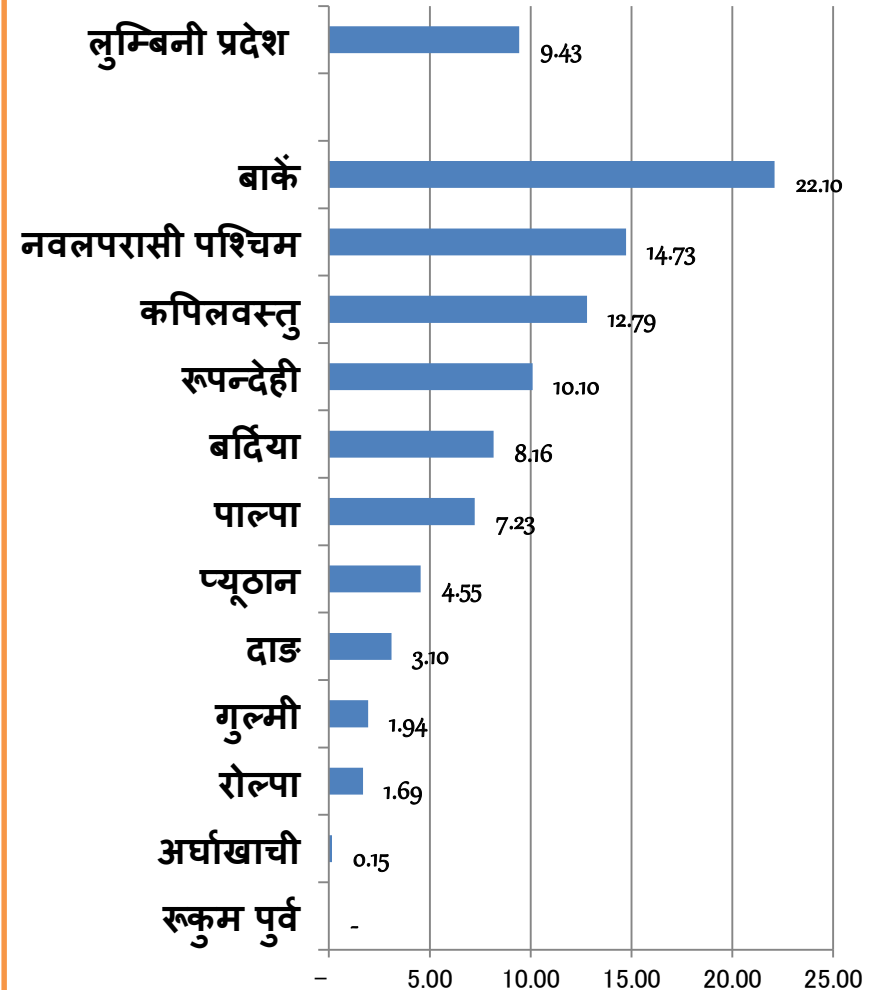

आ.व. २०७६/७७ मा लुम्बिनी प्रदेशको जिल्लागत कुष्ठरोगको अवस्था

प्रति १० हजार जनसंख्यामा वर्षको अन्त्यमा उपचारमा रहेका विरामीको प्रकोप (प्रिभिलेन्स) दर

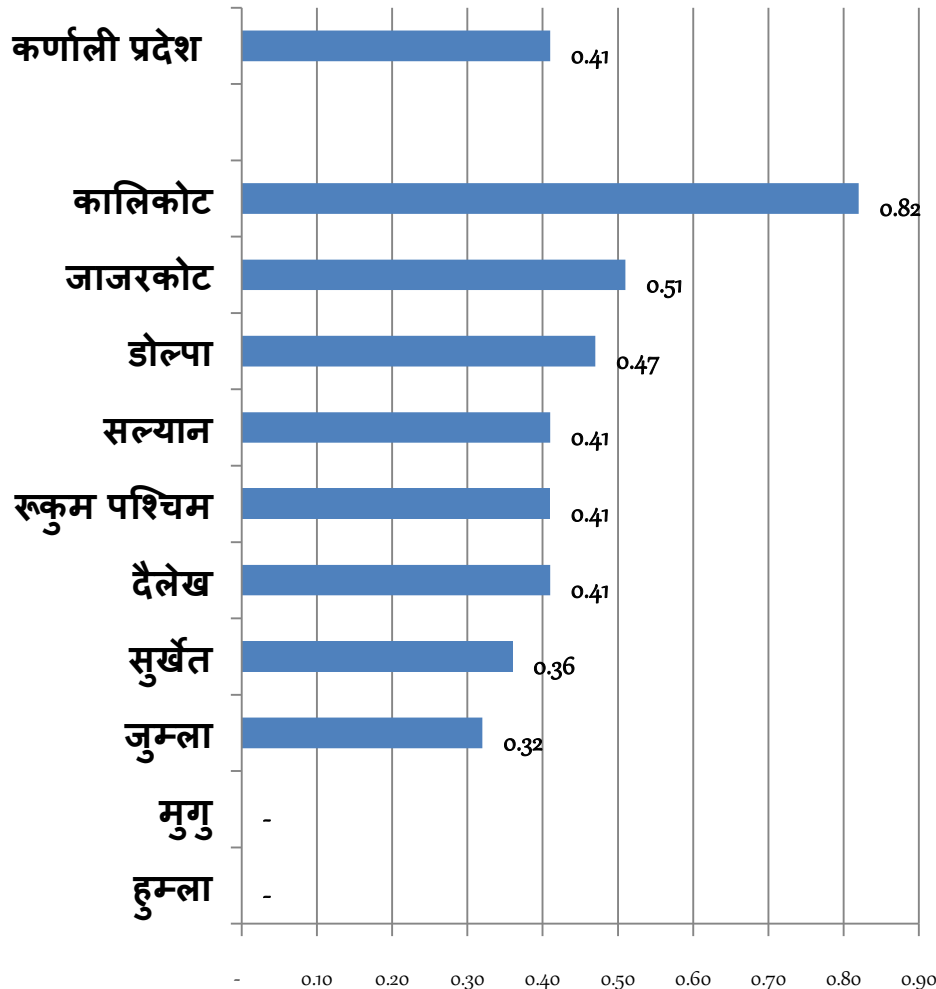

प्रति १ लाख जनसंख्यामा पत्ता लागेका नयाँ विरामी दर

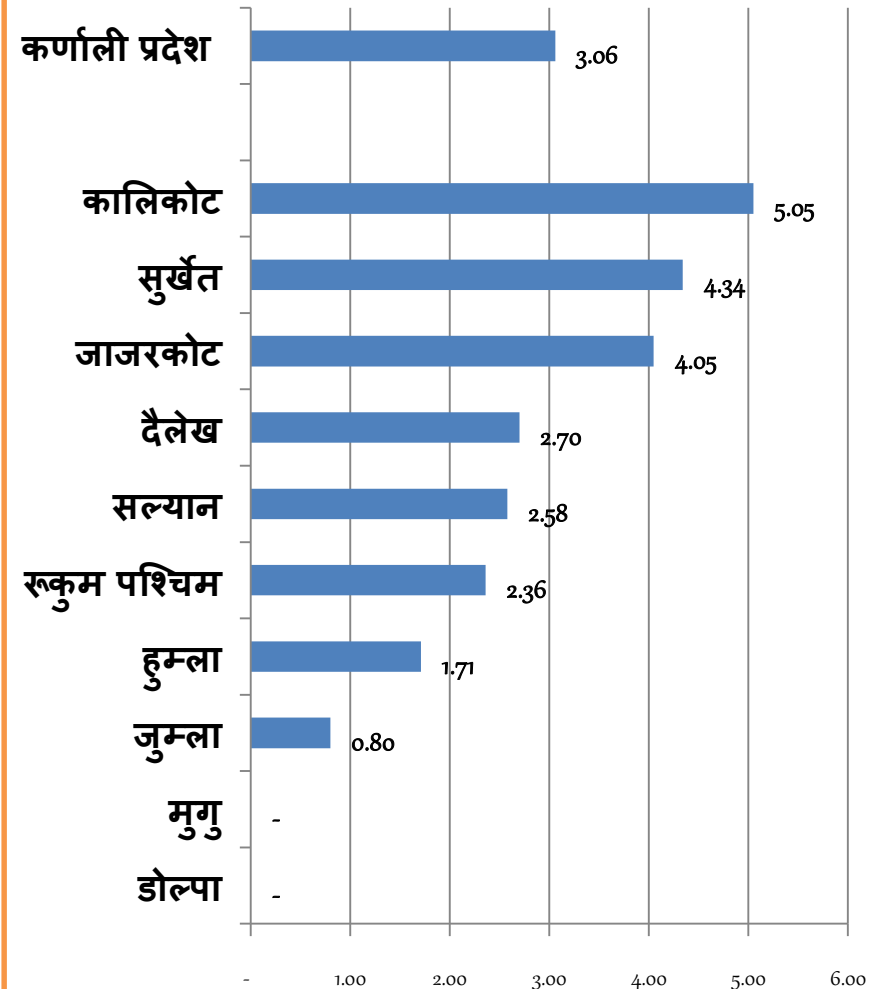

आ.व. २०७६/७७ मा कर्णाली प्रदेश को जिल्लागत कुष्ठरोगको अवस्था

प्रति १० हजार जनसंख्यामा वर्षको अन्त्यमा उपचारमा रहेका विरामीको प्रिभिलेन्स दर

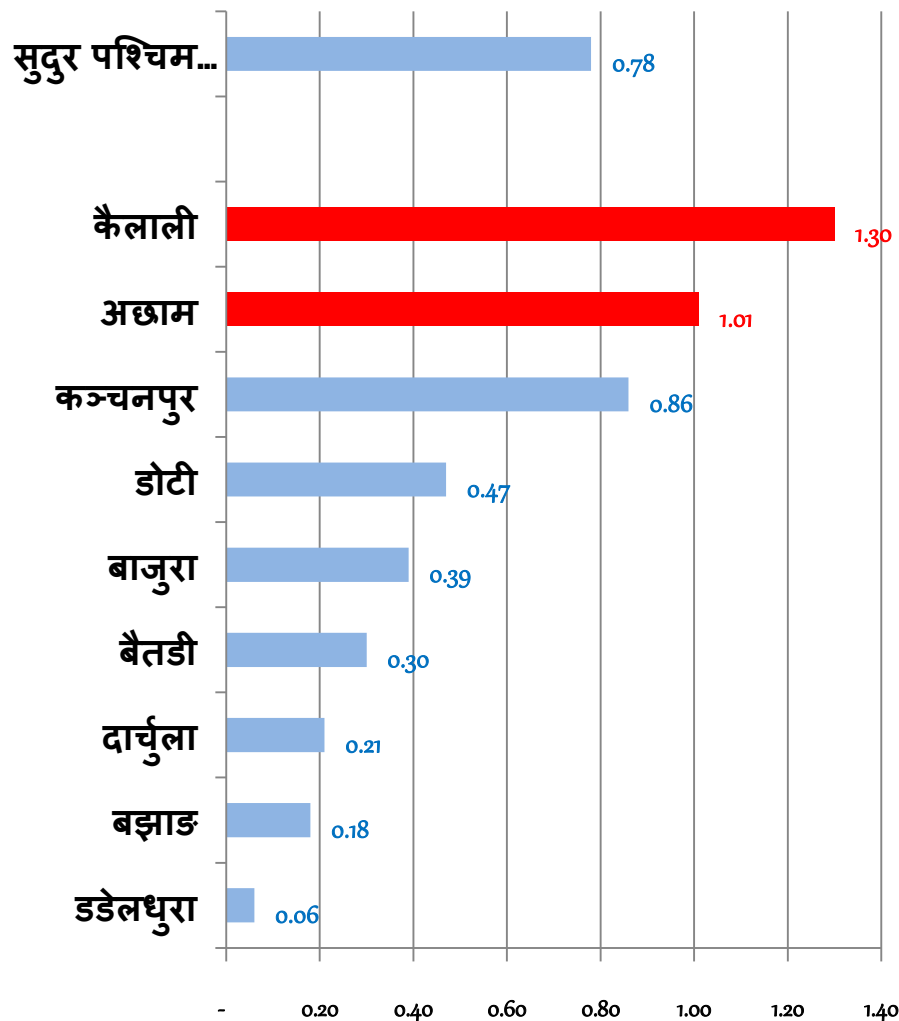

प्रति १ लाख जनसंख्यामा पत्ता लागेका नयाँ विरामी दर

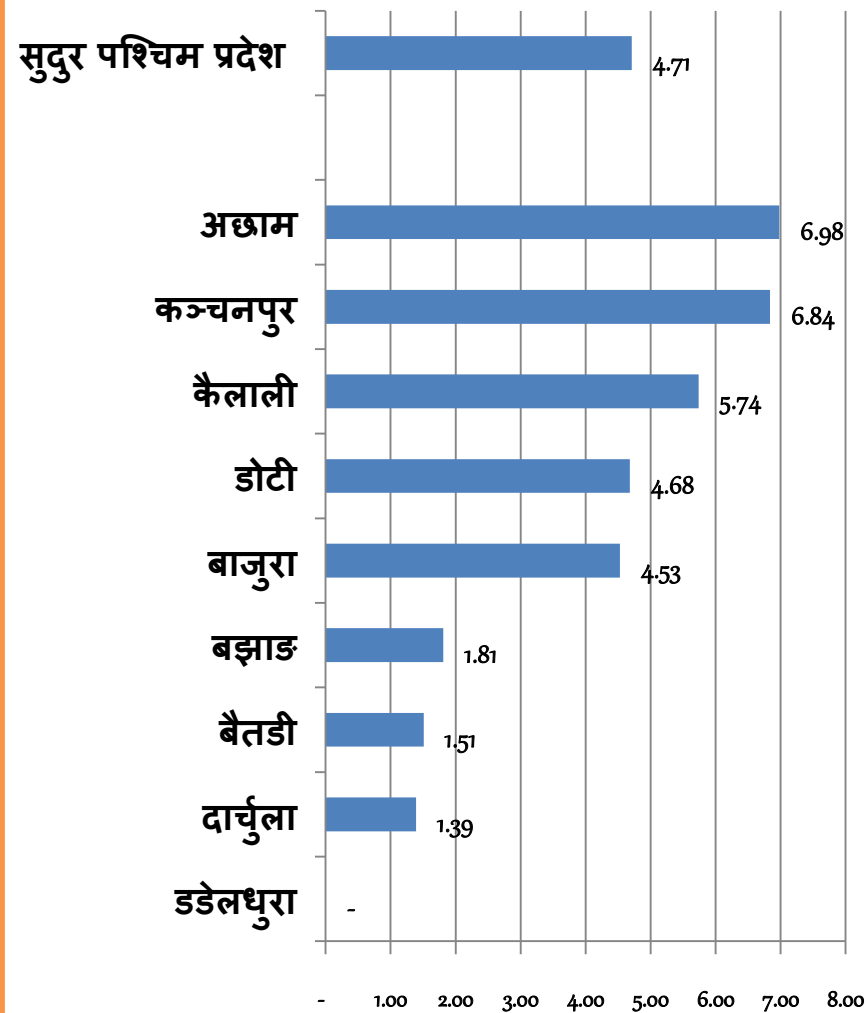

आ.व. २०७६/७७ मा सुदुर पश्चिम प्रदेश को जिल्लागत कुष्ठरोगको अवस्था

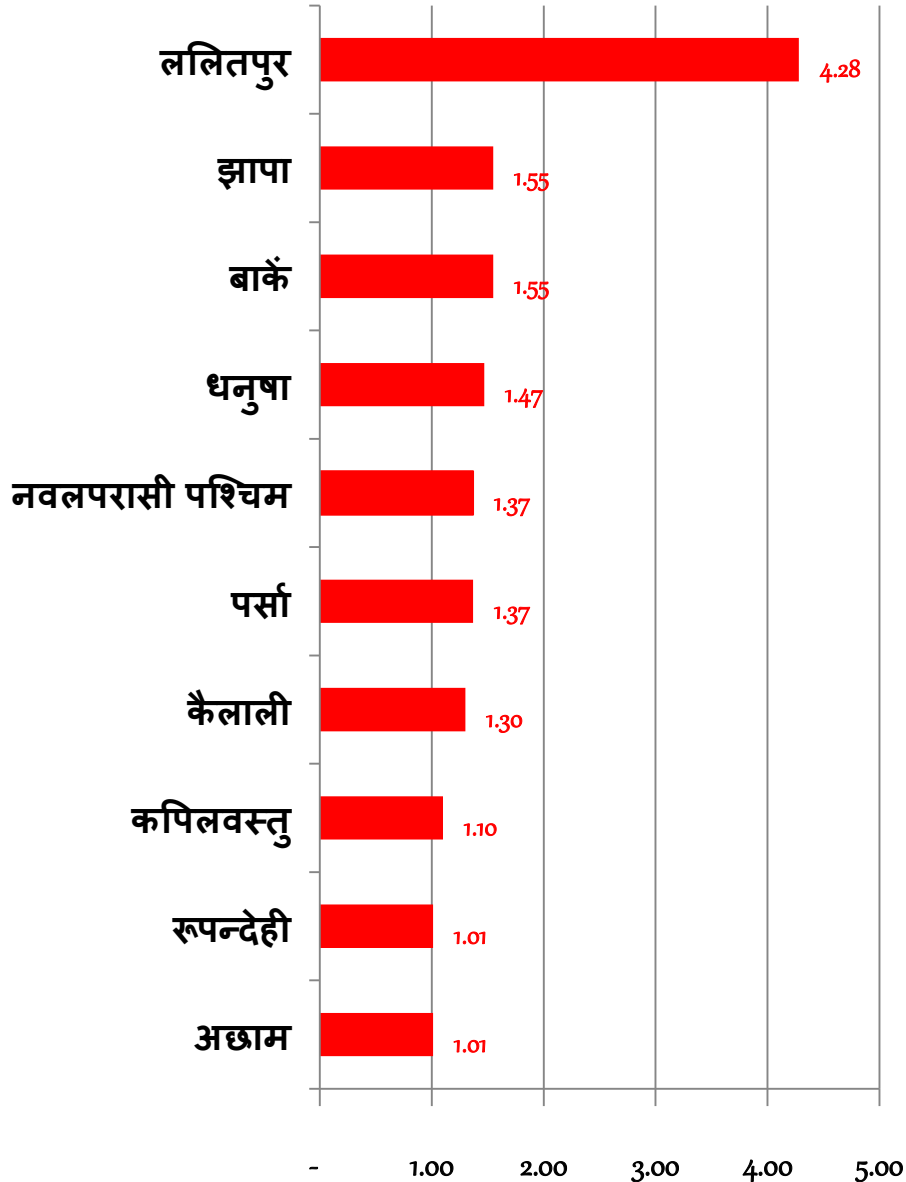
प्रति १० हजार जनसंख्यामा वर्षको अन्त्यमा उपचारमा रहेका विरामीको प्रकोप (प्रिभिलेन्स) दर

प्रति १ लाख जनसंख्यामा पत्ता लागेका नयाँ विरामी दर

प्रति १० हजार जनसंख्यामा आ.व. २०७६/७७ को अन्त्यमा उपचारमा रहेका विरामीको प्रकोप (प्रिभिलेन्स) दर १ भन्दा बढि भएका १० जिल्लाहरू

प्रति १० हजार जनसंख्यामा आ.व. २०७६/७७ को अन्त्यमा उपचारमा रहेका विरामीको प्रकोप (प्रिभिलेन्स) दर ० भएका ११ जिल्लाहरू

क्रस	जिल्ला
१	ताप्लेजुङ
२	सोलुखुम्बु
३	संखुवासभा
४	ओखलढुंगा
५	सिन्धुपाल्चोक
६	रसुवा
७	मनाङ
८	पर्वत
९	रुकुम पुर्व
१०	हुम्ला
११	मुगु

चुनौतीहरू

- कुष्ठरोगका विरामी तथा प्रभावितहरू प्रति सामाजिक भेदभावलाई शून्य बनाउने ।
- गुणस्तरिय उपचार सेवाको निरन्तरता ।
- रोगको संक्रमणलाई घटाई कुष्ठरोग शून्य समाज निर्माण गर्ने ।
- कुष्ठरोग निवारणको स्थितिलाई दिगो राख्ने ।
- प्रभावितहरूलाई समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना गर्ने ।
- सबै नगर/गाँउपालिकाहरूमा कुष्ठरोग निवारण (प्रति दश हजार जनसंख्यामा १ भन्दा कम विरामी) गर्ने ।
- कुष्ठरोगसंग सम्बन्धित जनशक्तिको व्यवस्थापन ।

सरोकारवालाहरूको भुमिका

- कुष्ठरोग प्रतिको भ्रम र डरलाई हटाउन परिवार र समुदायमा रोगको बारेमा सही जानकारी दिने तथा प्रचार प्रसार गर्ने ।
- कुष्ठरोगको विरामीलाई नियमित उपचार गर्न सल्लाह दिने र उपचारको उपलब्धता बारेमा जानकारी गराउने ।
- कुष्ठरोगको शंका लागेका विरामीलाई स्वास्थ्य संस्थाहरूमा पठाई रोग निदान र उपचारमा सहयोग पुर्‍याउने ।
- कुष्ठरोगका विरामी र प्रभावितलाई आफ्नो परिवार र समुदायमा भेदभाव हुन नदिन रोग बारेमा सत्य तथ्य जानकारी दिने ।

सहयोगी तथा सरोकारवालाहरू संस्थाहरू

WHO-Nepal	Nepal Leprosy Relief Association
Sasakawa Foundation	Leprosy Sewa Kendra Gausala
Novartis Foundation	READ Nepal
Global Partnership for Zero Leprosy	Nepal Leprosy Affected Welfare Association
Netherland Leprosy Relief	SODVELON
The Leprosy Mission Nepal	Partnership for New Life-Butwal
Nepal Leprosy Trust Lalgadh Leprosy Hospital and Service Center	IDEA International - Nepal
International Nepal Fellowship	Others
FAIRMED	
Damien Foundation	
Nepal Leprosy Fellowship	
TB Nepal	

Activities of Partner / Stakeholders during WLD 2021

ORGANIZATION	ACTIVITY	VENUE
Lalgadh Leprosy Hospital and Service Centre	Recreation and Interaction with leprosy affected people & doctors – In-patient department	At LLHSC (hospital based)
	Rally & Interaction (physical distance will be managed)	In the community – with SHGs & local government (112 SHGs)
	Poster message about leprosy & covid 19 by SHG Honor to local government	
	Media interaction – leprosy affected people, province health directorate, social minister, LLHSC representatives & media Honor to chief minister	Health Directorate– Province 2

Continue

ORGANIZATION	ACTIVITY
<p>The Leprosy Mission Nepal</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li data-bbox="504 386 1574 429">1. Radio Jingle from FM Radio with Leprosy message: <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="596 444 1445 486">Province –1 Biratnagar FM (BFM) <li data-bbox="596 501 1649 544">Province– 2 Madesh Janawaj FM– Rautahat <li data-bbox="1070 558 1470 601"> Bishwash FM –Bara <li data-bbox="1083 615 1418 658"> Aawaj FM–Parsa <li data-bbox="596 672 1619 715">Bagamiti province: Chitwan (Kalika FM – Chitawan) <li data-bbox="596 729 1495 772">Lumbini Province: (Butawal FM–Rupandehi) <li data-bbox="504 843 1827 1001">2. Interaction and advocacy (Anandaban) (31 January 2021) Elected leaders from Godawari NP, Journalist, Health staff and Person with leprosy affected <li data-bbox="504 1015 1818 1172">3. Warm woolen Sal distribution to admitted leprosy affected people in Anandaban hospital (Directorate of provincial health, Bagamati province) (31 January) <li data-bbox="504 1186 1818 1286">4. Flex with leprosy message/slogan and display in different place at Lalitpur District (26 January)

Continue

ORGANIZATION	ACTIVITY
INF Nepal	Banner display, Radio jingle , interaction with Journalist. Awareness programme in school and community Mobilize SHGs in day celebration
	Celebration with in-patient at Green Pastures hospital, Shining hospital Banke , Shining Hospital Surkhet
	Engage private sector, corporate houses in leprosy day celebration to raise awareness
Sewa Kendra Leprosy Relief	१. जलपान २. कुष्ठरोग बारे जनचेतनामूलक सचेतीकरण कार्यक्रम
National Leprosy Affected Welfare Association (NLAWA)	General awareness on Leprosy at school 1. Panchakanya School 2. Budhanilakantha School 3. Ganesh School 4. Mahankal Jana Jagriti School, Golfutar

Continue

ORGANIZATION	ACTIVITY
नेपाल कुष्ठरोग निवारण संघ	क) एनटिभी प्लस टिभीबाट कुष्ठरोग सम्बन्धी बृत्त चित्र प्रशारण
	ख) संघका अध्यक्ष सूर्यप्रसाद श्रेष्ठबाट माघ १८ गते बिहान ७ वजेको समाचार अगाडि रेडियो नेपालबाट सन्देश प्रशारण
	ग) कुष्ठरोग सम्बन्धी जानकारी सहितको बुलेटिन प्रकाशित गरी संघका धरान, नेपालगन्तज, पोखरा र धनगढी शाखामार्फत वितरण गर्ने
	घ) दक्षिणकाली नगरपालिका वडा नं.२ स्थित खोकना आरोग्य आश्रम परिसरमा रहेको शिव मन्दिरमा दक्षिणकाली नगरपालिकासँगको सहकार्यमा खोकना आरोग्य आश्रमका कुष्ठप्रभावितहरुसँगको सहभोजन ।
	ड) संघका शाखाहरुमार्फत स्थानीय एफएम रेडियो मार्फत अन्तरक्रिया कार्यक्रम, प्रचार-प्रसार गर्ने, मिति तोकिन बाँकी ।

Continue

ORGANIZATION	ACTIVITY	
नेपाल कुष्ठरोग संगति (Nepal Leprosy Fellowship)	<ul style="list-style-type: none"> • जिंगल - समूहहरुद्वारा गाउँ गाउँमा माइकिङ्ग, समुदायमा पर्चा वितरण, • पोस्टर र फ्लेक्स व्यानर प्रदर्शनी, • वाल पेन्टिंग • स्कूलहरुमा पोस्टर पाम्प्लेट वितरण • पालिकामा पत्रकारहरुसँग तथा स्कूलहरुमा अन्तरक्रिया कार्यक्रम	भापा, सुनसरी र मोरंगका लक्षित पालिकाहरु
Damien Foundation	Distribute warm clothes/jackets to around 30 Leprosy affected persons through PNL	

“कोरोना महामारीमा हाम्रो संयमता,
समयमै कुष्ठरोग व्यवस्थापनमा सक्रियता”

धन्यबाद !